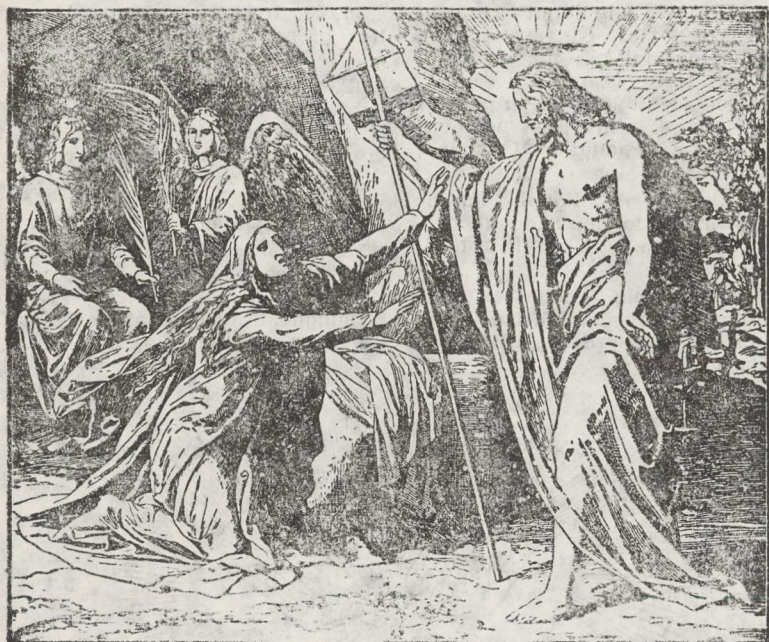

Femeile mironosițe — martore ale Învierii

Am sărbătorit și în acest an, cu inimile pline de bucurie și de speranță ziua Învierii Domnului — sărbătoarea vieții și a nemuririi, zi care ne-a readus tuturor în memorie cele petrecute acum aproape două mii de ani „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire” și care ne-a întărit tuturor convingerea că într-adevăr Domnul a înviat și că Învierea constituie cel mai mare eveniment al tuturor timpurilor.

Învierea Domnului a fost mărturisită în cor de un „nor de martori”, între aceștia printre primele fiind femeile mironosițe cărora Iisus li s-a arătat mai întâi. Ele au fost cele ce l-au recunoscut pe Domnul înviat și cele care au dus această veste apostolilor. Cuvintele „Hristos a înviat” au fost rostite pentru prima dată de către una din mironosițele femei.

Ele au rămas în istoria Bisericii sub numele de mironosițe pentru că ele s-au dus a treia zi după îngropare, la mormânt potrivit obiceiului timpului ca să ungă cu mir trupul lui Iisus.

Grecii le numesc „mironofore” — adică „purtaătoare de mir”, iar Sf. Evanghelii le arată și numele unora dintre ele: „Maria Magdalena, Ioana, Maria lui Iacov, Salomeea și altele” (Marcu 16, 1; Luca 24, 10).

Femeile mironosițe au fost dis-de-dimineață la mormânt să ungă trupul lui Iisus și au constatat primele faptul Învierii. Ba mai mult ele au devenit mărturisitoare ale acesteia. Și care sunt mărturiile lor? Iată trei dintre cele mai importante:

În primul rând ele au găsit mormântul gol.

Așadar, Cel îngropat nu mai era acolo unde ar fi trebuit să fie. Acolo, în mormânt erau doar giulgiurile în care fusese înfășurat trupul Domnului.

În al doilea rând, văzând mormântul gol, ele au bănuț că cineva a luat trupul lui Iisus de acolo. Nu s-au gândit la Înviere. Nici atunci, nici când s-au pornit de acasă. De aceea se și gândeau să găsească pe cineva care să le dea la o parte piatra care ținea drept ușă mormântului, căci mormintele se săpau pe vremea aceea nu în pământ, în adâncime, ci în peretele unui deal. Când s-au pornit de acasă nu s-au gândit nici la faptul că cineva ar fi putut fura sau miza corpul de acolo. Aceste lucruri sunt foarte importante. Dacă s-ar fi gândit la Înviere, ar putea fi bănuț că cineva și-au pregătit psihologic o halucinație. Dacă ar fi fost vorba de furtul sau mutarea corpului de către cei apropiați ai lui Iisus, ele ar fi trebuit să fie printre cei care să știe despre acest lucru. Așadar, ele veniseră să găsească un mort, în locul în care li îngropasă, ca să-și facă datoria după datină ca față de orice mort.

A treia mărturie le lămurește și le completează pe cele două dinainte. De aceea aceasta e și cea mai importantă. Maria Magdalena, după ce a găsit mormântul gol, a văzut la o oarecare depărtare un om, pe care l-a luat drept grădinarul locului acela. L-a întrebat, firesc, dacă nu știe

ceva despre mutarea corpului în alt mormânt, bănuț chiar că el ar fi făcut acest lucru. Și atunci s-a auzit chemată pe nume „Marie!”.

Dacă din pricina devărtării nu l-a recunoscut de îndată, fiind și îmbrăcămîntea Lui diferită de cea cunoscută, căci avea acum haine cerești, potrivit cuvântului „Cel ce te îmbracă cu lumina ca și cu o haină”, când l-a auzit vocea, l-a recunoscut și, uluț să venise să găsească un mort, i s-a adresat: „Rabuni!”, adică „Învățătorule”, void spontan să se apropie de El. A urmat o convorbire între ei (Ioan 20, 16—17), la care au asistat și celelalte mironosițe cărora, când s-au apropiat, Iisus li s-a adresat cu cuvântul „Bucurați-vă!” (Matei 28, 9). Și ce alt cuvânt mai potrivit putea să le spună? Apoi le-a trimis pe toate să vestească Apostolilor Învierea (Matei 28, 10), ceea ce ele au și făcut.

Mironosițele au dat, așadar, cea dintâi mărturie despre Înviere, după întărirea lor cu Iisus. Și nu era o mărturie din partea unei singure, ci din partea tuturor. Acesta e încă un lucru care trebuie observat și reținut. Una singură s-ar fi putut înșela. Mărturia identică a mai multora e greu de pus sub semnul îndoielii. Apostolii, totuși, când au auzit vestea s-au îndoit. Ei mărturisesc acest lucru cu sinceritate. Vestea era prea mare, prea neobișnuită. Dar când l-au văzut și ei au crezut. Apoi Iisus s-a arătat la o mulțime de peste cinci sute de persoane. La mărturia Mironosițelor, s-a adăugat astfel mulțime de alte mărturii, mărturie care stau acum la temelie credințelor noastre în Învierea Domnului și în învierea noastră.

Ca și Mironosițele, în istoria creștinismului femeile au fost alături de bărbați, exemple de credință și mărturisire. Calendarul e plin de sfințe femei, alături de Maica Domnului, și noi le cinstim și le îndreptăm rugămintă, ca unora care au trecut înaintea lui Dumnezeu. Bisericele și casele noastre sunt pline de icoanele lor.

În tradiția ortodoxă românească femeile au fost întotdeauna aproape de Biserică. Unele au luat drumul mănăstirilor ca să se consacre rugăciunii, altele al familiei, cele mai multe. Acestea și-au crescut copiii în frica de Dumnezeu și în credința în nemurire, dându-le o educație morală sănătoasă și pregătindu-i în viață să fie corecți, cinstiți, muncitori, iubitori de dreptate, iubitori de bine și de frumos. Și astăzi Sfânta noastră Biserică își pune în familia creștină aceeași mare speranță.

Femeile Mironosițe rămân în istoria sfântă a mântuirii neamului omenesc ca adevărate pilde de eroism și de misionarism creștin.

Biserica le cinstește așa cum se cuvine și le-a închinat chiar și o duminică (a treia după Sf. Paști) în care ele sunt pomenite cu evlavie, duminică ce a intrat în cinstința Bisericii ca Duminică Mironosițelor.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!

Din descrierea vieții lui Iisus, redată de cele patru Evanghelii, reiese cu claritate, că El n-a fost numai om, ci și Dumnezeu, în una și aceeași persoană, în unul și același timp. Din modul în care a răbdat patimile și chinurile morții, a rezultat afirmația, că moartea lui pe cruce a fost demnă de Dumnezeu. Învierea lui din morți, cea mai mare și cea mai strălucită minune, constituie cea mai puternică dovadă a dumnezeirii lui, precum și mărturia originii dumnezeiești a creștinismului. Învierea lui Iisus este piatra de temelie a creștinismului; cu ea stă și fără de ea cade întreaga credință creștină. După cuvintele Sf. ap. Pavel: „Dacă Hristos n-a înviat, deșertă este atunci predica noastră, deșertă este și credința voastră” (I Corinteni 15, 14).

Adversarii religiei creștine recunosc, că atât timp, cât va exista credința în Învierea lui Hristos, învățătura și Biserica lui nu vor putea fi zdruncinate. Aceasta i-a determinat să-și concentreze atacurile pentru tăgăduirea învierii lui Hristos. Pronia cerească însă a rânduit ca să fie atâția martori ai învierii celei de a treia zi a lui Hristos, reeritor la toate împrejurările, încât să nu fie nici o faptă din istoria sfântă sau profană care să fie dovedită până la atâta evidentă, precum e dovedită Învierea Domnului Hristos.

Într-adevăr, mulți sunt martorii învierii lui Hristos. S-a arătat Domnul femeii Maria Magdalena, în timp ce stătea la gura mormântului și plângea (Ioan 20, 16). Femeile mironosițe, care dis-de-dimineață au venit cu miresme la mormânt, au aflat piatra răsturnată de pe mormânt. Auzit-au de la înger, că s-a sculat Domnul, omorând moartea, că este Fiul lui Dumnezeu (Luca 24, 1—2 și ipacoi la Duminică Paștilor).

La cele spuse de femeile mironosițe, apostolii Petru și Ioan au alergat într-un suflet la mormânt și au văzut giulgiurile zăcând și

— separat — mahrama care fusese pe capul lui Iisus (Ioan 20, 3—7).

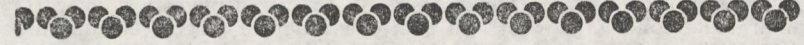
În aceeași zi de duminică, li s-a arătat Iisus la doi ucenici, Luca și Cleopa, pe drumul ce duce de la Ierusalim la Emaus. Înspre seară fiind, a rămas Iisus cu ei. În Emaus a stat cu ei la masă. După cum a binecuvântat pâinea, a frânt-o și le-a dat lor, și-au dat seama că este Iisus, care s-a făcut apoi nevăzut de lângă ei (Luca 24, 30—31).

În același ceas, cei doi ucenici s-au întors în Ierusalim, la apostoli, care stăteau adunați cu cei ce se țineau de ei și spuneau că a înviat Domnul, precum și că i s-a arătat lui Simon-Petru (Luca 24, 34).

Pe când vorbeau ei acestea, Iisus a stătut în mijlocul lor, i-a liniștit și i-a încredințat că este El. „Pipiâți-mă și vedeți, că duhul carne și oase nu are, cum mă vedeți pe mine având”. În fața lor, Iisus a mâncat o bucată de pește fript și fagure de miere (Luca 24, 36—43). De această dată, apostolul Toma nu era cu ei, când a venit Iisus. Apostolii i-au spus apoi că l-au văzut pe Domnul, la care Toma le-a răspuns, zicând: „Dacă nu voi vedea, în palmele lui, semnul piroanelor, dacă nu voi pune degetul meu în semnul piroanelor și dacă nu voi pune mâna mea în coasta lui — nu voi crede!” (Ioan 20, 25).

În șirul arătatilor lui Iisus, vom zăbovi acum la cele întâmplătoare opta zi după învierea sa din morți. Apostolii, înăuntru în casă fiind și Toma împreună cu ei, a venit Iisus, ușile fiind încalate și le-a grăit: „Pace vouă!” Adresându-se lui Toma, i-a zis: „Adu degetul tău încoace și vezi mâinile mele și adu mâna ta și o pune în coasta mea și nu fi necredincios, ci credincios”. A exclamat atunci Toma: „Domnul meu și Dumnezeuul meu!... Că m-am văzut, Tomo, ai crezut — i-a

(Continuare în pag. a 2-a)
Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Jocul cu mărgelile de sticlă” și „omul de cultură”

Prin anul 1943, un scriitor german trăitor în Elveția, Hermann Hesse, laureat al Premiului Nobel câștiga ani mai târziu, publica o carte deosebit de interesantă, intitulată „Jocul cu mărgelile de sticlă”. Rod al unei munci de mai mulți ani, scrierea (un fel de roman de ficțiune) se caracteriza printr-un deosebit rafinament și subtilitate simbolică.

Apărut pe scena culturii într-un moment dramatic al istoriei, al doilea război mondial, „Jocul cu mărgelile de sticlă” s-a bucurat de o vogă particulară și într-un moment deosebit al istoriei românești. Este vorba despre timida, dar plina de speranță „primăvară” comunistă de la începutul regimului Ceaușescu, atunci când, printre tinerii intelectuali din România, această carte (tradusă în 1969), alături de altele venite dinspre Vest, aducea un aer nou, după anii de închidere stalinistă.

Considerațiile stărnite între tinerii de atunci (unii doreau să încerce chiar o „pornire” a „jocului”), unele reevaluate odată cu trecerea timpului, pot avea valoarea lor și în acești ani de după ultima mare „ruptură” din istoria românească, cea din 1989. Și aceasta mai ales în situația mai specială în care se vehiculează ideea unui „anti-occidentalism” care ar bătui umorii spiritului românesc sau cel ortodox...

Meditația asupra sensurilor „Jocului cu mărgelile de sticlă” poate oferi argumente în favoarea prudenței — doar a prudenței, și nu a vreunui „anti-...” — în receptarea valorilor (a VALORILOR), ca și a „valorilor” (adică a pseudo-valorilor) Occidentului. Prudența aceasta caracterizează și în general orice atitudine a unui spirit serios, iar spiritul românesc și ortodox este în orice caz, serios, orice și-ar putea închipui alții...

Dar, pentru cei care nu au avut încă ocazia să citească romanul, despre ce este vorba în „Jocul cu mărgelile de sticlă”? Acțiunea se petrece într-un viitor oarecare, care ar putea fi la fel de bine și un trecut oarecare, așa cum ne indică situarea celor câteva povestiri anexate narațiunii principale, a căror acțiune se petrece în vremurile semi-legendarie sau imemorabile ale începuturilor omenirii (și religiei), ale istoriei și religioase indiene sau ale primelor secole creștine. Deci, „a fost o dată ca niciodată”, la fel ca în orice poveste (de fapt utopie) „adevărată”, ne situează într-un cadru simbolic oricând valabil.

Și, foarte pe scurt, după o epocă a derizoriului cultural (epoca „folletonismului”), care este cea a secolului nostru XX (dacă vreți, „al serialelor”, nu numai Tv), oamenii (serioși) de cultură se vor fi apucat să creeze „jocul cu mărgelile de sticlă”, o sinteză perfectă a tuturor științelor și artelor, ei ocupându-se totodată și de educația tineretului societății în provincia pedagogică de tipul Castaliei, cea care este prezentată în roman. Iar eroul principal este Josef Knecht, un „ludi magister”, un fel de „maestru al jocului (cu mărgelile...)”, cea mai înaltă poziție în ierarhia instituției respective, căruia îi este descrisă viața și activitatea. Experiențele sale de viață sunt tot atâtea ocazii pentru discuții ale raportului „castalienilor” cu lumea, cu Biserica (Apuseană) etc. Finalmente Josef Knecht abandonează poziția sa privilegiată în cadrul „jocului...” pentru „a intra în lume”, unde, după ce începe să se ocupe de educația fiului unui prieten al său, foarte curând sfârșește înecat în apele reci ale unui lac de munte...

(Continuare în pag. a 2-a)
Pr. VASILE GRAJDIAN

Hirotonia și instalarea noului arhiepiscop român de Paris*

Duminică, 15 martie 1998, a avut loc în Catedrala „Sf. Ștefan” din Paris un eveniment cu totul excepțional, atât pentru Arhiepiscopia Ortodoxă Română pentru Europa Occidentală și Meridională cât și pentru Ortodoxia locală: hirotonirea și înscăunarea ca Arhiepiscop român la Paris a I.P.S. Părinte IOSIF POP. Evenimentul a depășit prin amploarea lui orice altă manifestare ortodoxă în istoria Ortodoxiei din Franța, căci niciodată nu a slujit împreună un număr atât de mare de ierarhi, preoți și credincioși, după cum niciodată la hirotonia unui arhieru n-au fost reprezentate toate eparhiile ortodoxe locale, dovadă a maturității crescânde a Ortodoxiei franceze, după cum s-a exprimat Mitropolitul Ieremia, președintele Adunării episcopilor ortodocși din Franța.

Celebrată cu preponderență în română și franceză, Sf. Liturghie, în cursul căreia a avut loc hirotonia noului arhiepiscop, a fost prezidată la invitația P.F. Părinte Patriarh Teoctist și a Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de I.P.S. Mitropolit Ieremia (Patriarhia Constantinopolului) înconjurat de I.P.S. Mitropolit Serafim al Germaniei și Europei Centrale, P.S. Nathaniel al Episcopiei Ortodoxe Române din America, P.S. Justinian al Maramureșului și Sămărușului, P.S. Andrei al Alba-Iuliei, P.S. Teofan Sinaitul, vicar patriarhal, secretarul Sf. Sinod, P.S. Teodosie Snagoveanul, vicar al Arhiepiscopiei Bucureștiului, I.P.S. Serghie de Eucarpia (Patriarhia Constantinopolului), P.S. Gurie (Patriarhia Moscovei), P.S. Luca (Patriarhia Serbiei), P.S. Pavel de Tracheia și P.S. Mihai de Claudiopolis, episcopi vicari ai I.P.S. Serghie. Au slujit, de asemenea, peste 60 de preoți și diaconi veniți din toată Europa Occidentală, din America și din România. În fruntea celor aprox. 100 de credincioși prezenți în biserică s-a aflat Majestatea Sa Regele Mihai I și Regina Ana, Ambasadorii României, Moldovei, Greciei, Ucrainei și Ciprului acreditați la Paris au luat parte la ceremonie. Biserica Catholică a fost reprezentată de Mgr. Gerard Daucourt, președintele comisiei episcopatului catolic din Franța pentru unitatea creștină, Mgr. Aumonier, Nuntul apostolic în Franța și Prelat Dr. Albert Rauch, Directorul Institutului pentru Bisericile Orientale din Regensburg precum și delegații ai mai multor mănăstiri, iar Bisericele ieșite din Reormă, de Pastorul Geoffroi de Turckheim, responsabil cu ecumenismul în cadrul Federației Protestante din Franța. Părinții noului arhiepiscop și un grup de credincioși din Maramureș au împodobit Catedrala prin costumele lor naționale. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date în alternanță de mai multe corale în limba română, (corul de seminariști din Alba-Iulia), în franceză, greacă și slavonă. Înainte de începerea Sf. Liturghii, conform rânduielilor, viitorul arhieru a citit solemn o cuprinzătoare mărturie

sire de credință, iar hirotonia a avut loc înainte de citirea Apostolului și a Sf. Evanghelii. După rugăciunile de hirotonie, cu punerea evangheliei și a mâinilor episcopilor peste capul celui sfințit, noul arhieru a fost îmbrăcat cu veșmintele proprii treptei sale, fiecare rostindu-se de către întreaga obște din biserică „Vrednic este!”, „Axios!”, sau „Dignus est!”.

Predica zilei a fost ținută, după citirea Sf. Evanghelii, de către I.P.S. Arhiepiscop Serghie. La sfârșitul Sf. Liturghii, s-a dat citire Gramatei patriarhale de instalare, după care, I.P.S. Serafim a înmănat noului arhiepiscop carja arhierescă și l-a condus împreună cu diaconii în tronul arhieresc. Au urmat cuvântările I.P.S. Ieremia, I.P.S. Serafim și I.P.S. Iosif.

După slujbă, Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei a oferit o agapă, la care și-a adus concursul Maestrul Gheorghe Zamfir. Televiziunea română și franceză precum și mai multe posturi de radio au făcut o largă publicitate evenimentului.

I.P.S. Părinte Arhiepiscop Iosif Pop s-a născut la 19 februarie 1966 în Vișeu de Sus (Maramureș) într-o familie foarte credincioasă. A urmat liceul în Baia Mare și apoi Facultatea de Teologie din Sibiu (1989—1993). După susținerea tezei de licență a fost hirotonit preot de P.S. Andrei și numit profesor la Seminarul din Alba-Iulia și asistent la Facultatea de Teologie — Asistență Socială din același oraș. În Postul Mare al anului 1994 a primit cinul monahal, avându-l ca duhovnic pe Părintele Rafael Noica (fiul marei filozof Constantin Noica). În același an a primit o bursă de studii la Institutul Sf. Serghie din Paris pentru pregătirea doctoratului în teologie. Aici a pregătit o teză cu titlul „Misterul persoanei umane la Sf. Simeon, Noul Teolog” sub îndrumarea P.C. Pr. Boris Bobrinsky (decanul Institutului) și a Prof. Olivier Clement. Timp de patru ani a slujit la mănăstirea de călugărițe Bussy en Othe (lângă Paris), precum și în mai multe parohii românești sau din alte jurisdicții, făcându-se remarcat prin calitățile sale duhovnicești și intelectuale deosebite.

Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală și Meridională (compusă din 72 de preoți și laici reprezentanți ai comunităților românești din Franța, Italia, Belgia, Elveția și Anglia) în ședința sa din 29 nov. 1997 l-a ales cu majoritate de voturi, din cei trei candidați propuși de Consiliul eparhial, pentru postul de Arhiepiscop român de Paris.

Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a validat această alegere în ședința sa din 12 decembrie 1997.

Întru mulți ani
Înalt Prea Sfințite Părinte!
REDACȚIA

Biserica, reazem de bază al poporului român în toate timpurile*

În ultimul timp, sub influența unor forțe oculte, biserica noastră ortodoxă este supusă, din partea unor elemente răcăcite, la atacuri rău-voitoare. Slujitorii bisericii sunt puși în discuție, în mod public, cu privire la poziția lor în perioada grea a diktatoriei.

Istoria de veacuri stă mărturie că biserica a constituit reazemul poporului român dintotdeauna. Cu sprijinul bisericii și al slujitorilor ei, poporul român, la adăpostul Carpaților, și-a păstrat limba, datinile și credința, rezistând năvălirilor păgâne. Nu de puține ori, în fruntea luptătorilor pentru apărarea ființei naționale s-au aflat și slujitorii bisericii. În vremuri grele, în fața fenomenelor naturale — secetă, inundații, cutremure — românii găseau

sprijinul spiritual în biserică. La dangănele clopotelor se mobilizau, se rugau, își alungau teama de neprevăzut și își rugăseau liniștea. Domnitorii, înainte de plecarea la luptă, se închinau la mănăstiri.

În decursul timpului, slujitorii bisericii ortodoxe au fost suși la persucții din partea păgânilor, în unele cazuri, și a celor de altă credință, lăcașurile de rugăciune și cimitirele fiind închise și chiar distruse; dar ei, împreună

(Continuare în pag. a 4-a)

G-ral Divizie (r) Pamfil TATU,
președinte al Filialei ANVR
jud. Sibiu

* Extras din ziarul „Tribuna”, nr. 2169, p. 6 din 25 aprilie 1998

Doctrina despre purgatoriu, o problemă actuală

Apărea, cu mai mulți ani în urmă, o carte de înaltă tinută științifică, tratând un subiect dificil al teologiei apusene medievale, titlul însuși e cât se poate de sugestiv, indicând deja poziția autorului. E vorba de „Nașterea Purgatorului”, a cunoscutului istoric (catholic) francez Jacques Le Goff. Tradusă cu întârziere în limba italiană, a stărnit nedumeriri în rândul multor credincioși. Așa că multe reviste catolice au fost asaltate de scriitori, în care se solicită explicații asupra unei doctrine care, în însuși sistemul de gândire occidental, își găsește un suport destul de fragil. Le Goff argumentează că între secolele XII și XIII are loc, în occident, o remaniere de gândire, în ce privește „geografia de dincolo”, adică o trecere de la „modelul dualistic” (rai și iad) la o „concepție tripartită”, adăugând purgatoriu ca „al treilea loc de culoare”.

La Sfinții Părinți nu găsim această învățătură a unui loc de purificare prin foc al sufletelor, după trecerea lor din viața această și până la judecata de apoi. Primul care introduce doctrina purgatorului într-un sistem teologic este Petru Cantore (sec. XII), de la Școala de la Notre Dame din Paris. Înainte de el, există distincția între păcate grave (de moarte) și păcate ușoare (veniale), însă în legătură cu posibilitatea expierii celor din urmă într-un loc special, ideile erau destul de puțin precise.

Adevăratul „teolog” al purgatorului este Dante Alighieri, care, în a sa „Divina Commedia”, construiește un „loc intermediar” între rai și iad, folosindu-se de o multime de elemente populare.

În epocă, poziția oficială a Bisericii este încă destul de sobră, deși doctrina purgatorului se nascuse deja. Astfel, Sinodul de la Lyon, în 1274, afirmă: „Cei care, cu adevărat pocăiți, au murit în har înainte de a fi putut satisface, cu roade potrivite de pocăință, greșele comise sau omise, se curățesă, după moarte, prin pedepse purgatoare (pennis purgatoris). Pentru a-i scăpa de pedepse, le sunt de folos intervențiile celor din viață, adică sacrificiile (miselle), rugăciunile, milosteniile și alte acte de pietate,

ce trebuiesc împlinite după dispozițiile Bisericii”. Acest text va fi reluat aproape literal de Sinodul de la Ferrara-Florența (1438—1439).

Cel care va decreta solemn existența purgatorului va fi Sinodul de la Trident, în a sa sesiune a VI-a (1547). Același sinod va emite, în 1563, un Decret asupra Purgatorului, afirmând: „Purgatorul există și sufletele ce ajung aici pot fi ajutate de intercesiunile credincioșilor, în mod special prin sfânta jertfă a altarelor”. Decretul insistă mai mult pe limitarea abuzurilor privind practicile devoționale. Indulgențele vor fi unul din punctele importante ale protestei lui Luther. Având în vedere tocmai aceste practici, ca și contestările protestante, Decretul tridentin continuă: „În predicile adresate poporului neînstruit, să se evite chestiunile mai dificile și mai subtile, care nu servesc edificării și din care, mai ales, nu rezultă nici un rod pentru pietate. Așadar, [episcopii] să nu permită să se împrăștie sau să se dezbate doctrine incerte sau care ar putea prezenta aparențe de falsitate. Să interzică, de altfel, ca scandaloase și smintitoare pentru credincioși, acele chestiuni ce slujesc doar unei anumite curiozități și superstiții și sunt pline de speculații. Episcopii să se îngrijească să fie îndeplinite intercesiunile celor vii cu pietate și devoțiune, după uzul Bisericii”.

Cum vedem, doctrina purgatorului a dat frâu liber unor practici devoționale exagerate și abuzive. Sinodul de la Trident încearcă să le controleze, dar consfințește doctrina purgatorului ca adevăr de credință incontestabil. Acestei doctrine, Catehismul Bisericii Catolice⁵ îi dedică trei paragrafe (nr. 1030—1032), aducând argumente scripturistice și din Tradiție.

Textul din Evanghelia după Matei (12, 32) (citată la paragr. 1031): „Cel ce va păcătu împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie” subliniază doar că există iertare de păcate,

în lumea aceasta, fie în cealaltă, dar nicidecum că ar exista pedeapsă expiatorie (cum de altfel vrea să înțeleagă Catehismul, la paragr. 1472). Contradicția logică o scoate în evidență Sf. Marcu al Efeșului: „Ce lucru comun există între iertarea păcatelor și o purificare prin foc și pedeapsă? E nevoie sau de iertare sau de pedeapsă, niciodată de amândouă împreună”.

La paragraful 1032, Catehismul se referă la exemplul lui Iuda Macabeu, privind rugăciunea pentru cei morți. Acest text biblic nu amintește nimic despre vreun foc purificator și, deci, nu servește argumentului pentru care a fost citat.

Învățătura catolică se raportează și la alte texte, precum cel din I Cor. 3, 15: „Dacă lucrul cui va se va arde, el va fi păgubit; el însă se va mântui, așa ca prin foc”. Comentând acest verset paulin, Sf. Ioan Hrisostom spune că este vorba de focul veșnic al iadului. „Dacă faptele lor trebuie să se transforme în flăcări, ei îșiși nu vor fi totuși mântuiți, ci vor rămâne pe mai departe în pedeapsă, căci vor fi mântuiți (conservați) de la mistuire și vor continua să existe în foc”.

Mântuiți înseamnă aici „menținuți în ființă”, „conservați”. Catehismul citează un pasaj din Sf. Grigorie cel Mare, considerat „ultimul Părinte al purgatorului”⁸. Sf. Grigorie, comentând Mt. 12, 32, adaugă: „Din această afirmație se deduce că anumite păcate pot fi iertate în veacul acesta, iar altele în cel viitor”. Rezultă clar că Sf. Grigorie vorbește de altceva decât de purgatoriu. Dacă în unele scrieri¹⁰ Sf. Grigorie cel Mare vorbește de un foc purificator, el își bazează concluziile pe viziuni și întâmplări și localizează „purgatorul” pe pământ („vulcanul Siciliei” — Etna⁷, termele!)

Alt „părinte al purgatorului” ar fi Sf. Ioan Hrisostom. În acest sens, Catehismul citează un frumos pasaj: „Să venim în ajutor (celor morți) și să-i pomem. Dacă fiii lui Iov au fost curățiți

prin jertfa tatălui lor, de ce ne-am îndoi că darurile pentru morți nu le-ar aduce mângâiere? Să nu ezitam să-i ajutăm pe cei morți, aducând pentru ei rugăciunile noastre”.

Aici, Sf. Ioan vorbește de rugăciunile pentru cei morți, nu de purgatoriu... Din cele de până aici, înțelegem cum învățătura despre purgatoriu este străină de Sfânta Scriptură și de duhul Sfinților Părinți. Așa cum demonstrează Jacques Le Goff, în cartea sa, doctrina aceasta e apărută în secolele XII—XIII. Este o invenție originară, după cuvintele lui Gheorghe Baranes: „Cel ce crede în aceste lucruri și le învață mi se pare a fi un desăvârșit partizan al lui Origen”¹².

Biserica Ortodoxă a învățat dintotdeauna că cei vii și cei morți continuă să fie în comuniune în Hristos. Astfel, rugăciunile celor vii sunt de ajutor celor morți în păcat. De asemenea, rugăciunile celor mântuiți (ale sfinților) sunt de ajutor celor care, aflați încă în această viață, se luptă împotriva păcatului. Această comuniune o exprimă Sfântul Atanasie cel Mare în astfel de cuvinte: „Așa cum vinul din butoi care, atunci când via este în floare, simte aceasta și înfloarește și el din nou în același timp, tot așa se întâmplă și cu sufletele păcătoșilor. Ele primesc ușurare din jertfa cea nesângeroasă (euaristică) adusă cu iubire pentru ele”. Iar Sfântul Erem Sirul adaugă: „Dacă o asemenea sensibilitate reciprocă există chiar și la plante, cum să nu simtă cei plecați dintre noi, încă și mai viu, rugăciunile și jertfele ce se fac pentru ei”¹³.

Dumnezeu, pentru rugăciunile Bisericii, poate ierta păcatele celor morți. Ce sens ar avea pedepse expiatorii ale purgatorului? Doctrina focului curățitor nu-i doar ne-biblică și ne-patristică; este ilogică și periculoasă; dogmatic, este o nouă formă de origenism; moral, deschide larg porțile relativismului. Prin toate acestea, purgatoriu revine în actualitate: cu reafirmări — din partea Bisericii Catolice — și

contestări critice — din partea unor cercetători, cum este Jacques Le Goff. „Nașterea Purgatorului” ar trebui tradusă și în limba română. Ar fi de o neîndoieală utilitate.

Roma

Ierom. Drd.

IUVENALIE IONAȘCU

1. La naissance du Purgatoire, Jacques Le Goff, Editions Gallimard, Paris, 1981;

2. La nascita del Purgatorio, Einaudi Tascabili Editore, Torino, 1996;

3. De ex., teologul Franco Andrusso scrie, ca răspuns la întrebarea unui cititor, articolul „Il Purgatorio esiste o è un'invenzione medievale?” (Purgatoriu există sau e o invenție medievală?), în rev. Famiglia Cristiana, nr. 1/1998, p. 15;

4. Citat de A. Miquel, Purgatoire, in Dictionnaire de théologie catholique, vol. XIII, 1936, p. 1249—1250;

5. Catechismo della Chiesa Cattolica, Libreria Editrice Vaticana, 1992; despre „Purificarea

finală sau Purgatoriu”, paragr. 1030—1032, p. 273—274;

6. Responso Graecorum ad positionem Latinorum 6, pronunțat la Ferrara, la 14 iulie 1438, și editat de Mgr. L. Peti, Documents relatifs au Concile de Florence 1, Patrologia Orientalis, Paris, 1920; cit. de Preasfințitul Photos, Arhim. Philarete și P. Patric, Noul Catehism Catholic contra credințele Sfinților Părinți, trad. românească, Ed. Deisis, Sibiu, 1994, p. 111;

7. Citat de „Noul Catehism...”, cit., p. 111;

8. J. Le Goff, op. cit., p. 99;

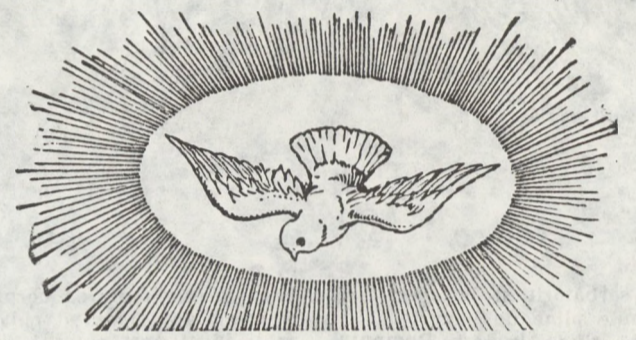
9. Sf. Grigorie cel Mare, Dialoguri 4, 39; în Catehism, paragr. 1031;

10. Dialoguri (cartea IV); Moralia in Job (XII, 13; XIII, 53);

11. Sf. Ioan Hrisostom, Homiliae in primam ad Corinthios 41, 5, în PG 61, 594—595;

12. Cf. P. Roncaglia, Georges Baranes, métropole de Corfou et Barthélemy de l'ordre franciscain. Les discussions sur le Purgatoire (15 octobre — 17 novembre 1231), studiu critic, cu text inedit, Roma, 1953, p. 57;

13. Din Nicolas Velimirovich, The Prologue from Ochrid, vol. III, la 1 iulie, Lazarica Press, Birmingham, 1986; citat de „Noul Catehism...”, cit., p. 112.

Fericiți cei ce n-au văzut

(Urmare din pag. 1)

grăit Iisus — Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!” (Ioan 20, 27—29).

De la bațocura răstignirii pe culmea Golgotei, Toma era unul dintre cei mai zdroncați apostoli. Altă dată, el spunea că e gata să moară alături de Învățătorul său (Ioan 11, 16). În vremea patimilor credința i s-a întunecat și a fugit împreună cu ceilalți apostoli. De îndată ce flacăra ce-i ațâța credința a fost îngropată, sufletul său se stinse, înghetă și își recăpătă firea care căuta prin simțurile lucrurile palpabile și numai aceluia le dădea crezare; nu era inclinat să creadă din auzite. A respins cu promptitudine încercarea apostolilor care sperau să-i aducă o bucurie, împărțându-i vestea învierii lui Hristos. S-a lepădat de credință, de acest vază al sufletului, care este mai presus de orice simț. Prin această lepădare, a rămas Toma în întunericul orbirii sufletului, până ce Hristos, Lumina lumii, avea să-l scoată din întuneric, spre a-i reda lumina vieții (Ioan 8, 12).

După ce s-a convins asupra persoanei lui Iisus, înviat din morți, prin mijlocirea simțurilor telurice, Toma a făcut mărturisirea de care s-a învrednicit, spre a deveni unul dintre personajele cele mai cunoscute din lume. Prin darul său, Hristos a veșnicit până și pe cei l-au bațocorit și s-au lepădat de el. A răvăsat din harul său asupra lui Toma, care dacă s-a îndoit în credință, și-a revenit și a recunoscut veșnica putere și dumnezeu a Fiului Omului.

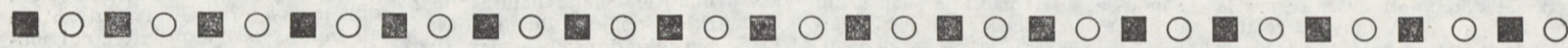
Empiristii și pozitivistii, care reduc cunoașterea la experiența senzorială și respectiv cu pretenția de a limita cunoașterea strict la faptele pozitive, confirmate de experiență, au făcut din apostolul Toma un protector al lor. Despre el, atâta știu ei, că până nu va atinge cu mâna, nu va crede, acest răspuns părăndu-li-se a fi supremă culme a judecării omeștii. După socoleala lor, realitatea în întregime s-ar rezuma la ceea ce cade sub simțurile și mai ales al pipăului. O, de le-ar trece prin minte să deschidă Sfânta Carte și să citească cele întâmplate a opta zi de la învierea lui Hristos. Spre veșnică aducere aminte, că Toma a crezut după ce a văzut, ca o zece fericire, au fost rostite de pe buzele lui Iisus cuvintele: „Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!” (Ioan 20, 29). Această memorabilă sentință se referă la cunoașterea prin credință a lui Dumnezeu și a lucrurilor lui, care rămân tănuite firii noastre pământene. Văzului trupesc nu se poate ridica la vederea existenței supranaturale, pe care mână omească nu o va putea pipăi vreo dată. Cei cinci portari ai săi, care sunt simțurile, nu-i oferă omului posibilitatea cunoașterii lui mil transcendentă, adică aceea care trece peste limitele experienței.

Cu un fel de ușurință, ap. Toma este considerat a fi reprezentantul tipic al omului necredincios. O legendă străveche spune, că pentru îndoiala sa de credință ap. Toma ar fi rămas cu un semn până la moarte — cu mâna roșie de sânge. Greșită judecată, căci nu poate fi stabilită asemănare între îndoiala de credință a apostolului Toma și necredința lumii îndeobște. Toma a avut o îndoială de credință care îl determina să-l caute pe Domnul. A avut o suferință care i-a scos boala din suflet. Pentru noi, ap. Toma rămâne un sfânt, măcar că n-a putut să creadă că Iisus a înviat din mormânt, fără a se fi încredințat în chip palpabil. Ca urmare a îndoiei sale, după șapte zile, a îngenunchiat la picioarele lui Iisus, spre a-l mărturisii ca Domnul și Dumnezeu său. Necredința în genere însă este o grea suferință sufletească ce nu caută doctorul, ci caută să scape de Domnul, spre a putea păcătuți apoi în voie.

De pe poziții de necredincioși, unii cercetători într-ale științei, pe baza experimentului, cu ajutorul microscopului și al telescopului, au ajuns să spună, că Dumnezeu nu există, fiindcă nu le cade sub simțuri. Pe baza unui fin simț religios, care oferă posibilitatea de pătrundere în domenii ce depășesc limitele de sesizare ale celor cinci simțuri, fer. Augustin (354—430), celebru filozof și teolog, în ale sale Confesiuni, a concluzionat: Am întrebat soarele, luna, stelele și au răspuns: nu suntem Dumnezeu; caută deasupra noastră (Interrogavi solem, lunam, stellas et responderunt: non sumus Deus, quaere super nos).

Dacă printre savanți în genere sunt rare cazurile de necredință, tot așa de adevărat este, că în poporul nostru numai sporadic se întâlnesc cazuri de necredință. Poporul român și necredința sunt două noțiuni antipodice și nu se întâlnesc în folclorul neamului nostru creații de natură ateistă. Este sugestivă întrebarea proverbului, într-o versiune străină: Cine va trece prin pădure, fără să găsească o uscătură? Pentru astfel de necredincioși, fie din cauza solidarizării cu păcatul, fie din lipsa simțului religios, oricât am multiplica numărul mărturiilor asupra învierii Domnului, ele n-ar constitui suficiente probe pentru dumnezeirea lui Hristos.

Prin salutul creștinesc: Hristos a înviat!, cu răspunsul: Adevărat, a înviat!, creștinii cucernici ai neamului nostru mărturisesc — timp de patruzeci de zile — credința în învierea lui Hristos. Prin aceasta, duc pretutindeni vestea pe care apostolii, cu bucurie au dus-o, ei mai întâi, în căile propovăduirii sfinte (cf. Fapte 1, 1—8, în Apostolul din Duminică Paștilor) în Ierusalim, în Iudeia și în Samaria și până la marginea pământului.

„Jocul cu mărgelile de sticlă” și „omul de cultură”

(Urmare din pag. 1)

Chiar și numai din acest cât se poate de succint rezumat se pot desluși câteva simboluri majore ale romanului — care sunt și cele care ne interesează. În primul rând, însuși „jocul” care dă și titlul cărții este definit ca un simbol al „culturii”, dorindu-se să fie, așa cum aminteam mai înainte, o sinteză a tuturor cuceririlor științifice și artistice ale oamenilor. Apoi **Castalia** este o cât se poate de transparentă imagine a unei anumite „caste”, o elită cu anumite privilegii, dar și cu responsabilități, a celor care au putut „accesa” la „jocul” culturii. În sfârșit, gestul final al eroului (un gest într-adevăr eroic) de abandonare a poziției celei mai înalte în ierarhia „jocului” — la care era cel mai îndreptățit — pentru „altceva”, pentru o chemare mai importantă, este cel care atrage cel mai mult atenția, prin implicațiile sale.

Așa cum s-a remarcat, și la Hermann Hesse **utopia** („culturală”) poartă în sine germele negării sale. Într-o paranteză se mai poate de asemenea observa că, și mai în general, și de fapt, orice utopie ține de o oarecare „cultură” omească — și oarecum reciproc, și orice „cultură” are în ea o oarecare nuanță utopică. Gestul de abandonare a Cast(al)iei și a „jocului” de către Josef Knecht — gestul unui „erou (adevărat) al culturii” — pentru ceva mai adevărat și mai important, este doar expresia cea mai directă a negării (utopiei) „jocului cultural”. Acest gest de abandonare și negare mai este însă pregătit și de întâlnirea și dialogul cu **realitatea religioasă**, în special cu cea creștină (în carte, cu reprezentantul venerabil al unuia dintre cele mai vechi ordine monahale, cel benedictin) și cu **suferința oamenilor** mai „simplici” din lume... În special din aceste direcții foarte serioase vin argumentele în favoarea negării și abandonării utopiei doar „culturale”, oricât de ispititoare ar fi „înălțimile” rarefiate și rafinate ale exclusivismului său.

Dar mai există în „Jocul cu mărgelile de sticlă” și o negare mai subtilă a „jocului” utopic, cu o nuanță fină de ironie profundă a înțeleptului, și chiar de auto-ironie, fără a atinge însă cinismul altor rafinați și blazați „culturali”. Pentru că până la urmă „Jocul...” este doar un... „joc”. Iar „jocul” este domeniul „copilului” din fiecare om. Sub formă de „joacă” la vârsta copilăriei, mai târziu, la vârsta adultă, „jocul” poate fi atât simbolul păstrării sau regăsirii curăției copilăriei, dar și semnul „puerilismului” celui ce „a dat în mîntea copiilor”. În acest moment lucrurile se despart prin aceea că omul matur, „bărbatul desăvârșit”, la fel ca eroul cărții noastre, poate depăși oricând „jocul”, spre lucrurile serioase, pe când copilul (nevînovat) și „puerul” (smintit) nu poate ieși din stadiul sau capcana „jocului”.

Și în acest sens, lucru interesant, între tinemii intelectuali de acum câteva decenii, atât de preocupați de ridicarea și reformarea culturii după chipul idealului înfățișat de „jocul cu mărgelile de sticlă”, prea puțini au fost cei care au sesizat capcana rămănerii doar în „joc” și au reușit să se ridice deasupra... Pentru cei interesați de istoriile „subterane” ale culturii, să ne amintim că la vreo câțiva ani după apariția „Jocului cu mărgelile de sticlă” în limba română, s-au inițiat și în România o serie de simulacre de „joacă” sportivă și culturală, numite fie „Cântarea României”, fie „Daciada” — ce se doreau, printre altele, să fie asemănătoare modelelor păgâne străvechi de „jocuri” cultural-sportive, cele olimpice...

Și iarăși, pentru cei care totuși nu au înțeles, tot încă din titlul cărții de care ne ocupăm, autorul „apasă” mai insistent în sensul necesar negării a derizoriului „jocului” de tip cultural, oricât ar fi el de evoluat și perfecționat. Căci „Jocul...” nu doar că este numai un „joc”, ci, ca orice „joacă” ce se „respectă”, el operează „cu mărgelile de sticlă”.

Peste ani, infantilismul unor trecute interpretări simbolice ale „tineretii neocapte” poate stârni zăbete îndreptățite. Perfecțiunea sfericului „mărgelilor” **Puritatea și transparența „sticlei”,** materia din care sunt făcute mărgelile? Posibil, dar acesta este un nivel imediat și simplist al metaforei și alegoriei paradiului... Viața unui simbol mai profund este mult mai bogată și, paradoxal, acolo unde este înțelepciunea sa, în caracterul său spiritual, ea este... mai simplă. Astfel, „mărgelile de sticlă” nu sunt mărgăritare adevărate, ele sunt doar simulacre, copii fără valoare... Mărgăritarele sunt pentru oameni, ele nu se aruncă la „porci”; „mărgelile” fără valoare nu contează chiar dacă se aruncă la gunoi... ele înșală, „iau ochii” doar pe moment...

Iar dacă ne interesează „istoria” mărgelilor de sticlă, să ne mai amintim că aurul și bogăția Americii au fost „cumpărate” de „omul alb” de la indienii cam „infantili” cu... mărgelile de sticlă. Dar Duhul (sau Spiritul, că doar suntem într-un domeniu cultural mai apusean) nu poate fi înșelat. „Mărgelile de sticlă” dai (sau, pardon, „plătești”), „roadele” lor le primești. Și, ca într-o poveste adevărată, „mărgelile conchistadorilor” au rodit nenumărate „jocuri cu mărgelile de sticlă”, care se tot revarșă, de nu mai încapă lumea de ele. Căci ce altceva sunt „sistemele” și „rețelele globale” — „totalitare”, spunea un „juncult” inspirat — (nu numai) de televiziune sau de Internet, unde America este mereu „prima” („the first”) și unde, ca într-o „întrupare” („impiegare”, spunea Noica) a viziunii ce pare cam palidă a „Jocului...” lui Hermann Hesse, se întâlnește toate „bogățiile culturale” ale întregii istorii a lumii — și lucrurile par să vrea să meargă și mai departe...? Sau „jocurile religioase” numite secte — tot mai greu de numărat în „bogăția” și diversitatea lor „culturală” — toate scurgându-se dinspre „soare-apune”?

Iar pentru că vorbeam mai la început despre problemele receptării răsăritene a culturii occidentale, trebuie spus în acest context că și reciproca este adevărată: Apusul a avut mereu probleme cu recepțarea Răsăritului, ca și a altor culturi în general. Să nu ne amăgească „bogăția” bibliotecilor și a studiilor științifice occidentale asupra acestor culturi. Cu rare excepții (personale, aceste culturi „trăiesc” în Occident doar „traduse” în termenii culturii acestui Occident, adică bine aranjate în rafturile arhivelor „democratice” ale unei viziuni post-scolastice, mai nou informatice, în care toate culturile au aceeași (eventuală) lipsă de importanță, interesante (?) obiecte de muzeu. Dar acesta este stadiul de „joc” al culturii. Cei pentru care cultura a fost o problemă „de viață” („idealități”), și nu doar una „de imagine” socială (sau mai nou, „mediatică”), au fost și cei care au încercat cu seriozitate depășirea impasurilor unei astfel de culturi-joc. Și aceștia au fost aceia care au trebuit să se „lepede” de ea la fel ca eroul romanului lui H. Hesse. Dar și „recuperarea culturală” a răzvrătiților a funcționat, „operele” lor ajungând tot în „sertarele” clasificărilor culturale-istorice — până la urmă chiar și „Jocul cu mărgelile de sticlă” a devenit încă o carte între alte cărți (fie și foarte bune...).

Totuși, atunci când încercările de negare și de depășire nu au sfârșit în disperări romantice sinucigașe sau cinism intelectualist, a trebuit regăsită rădăcina de „cult” a „culturii” — și „jocul cu mărgelile de sticlă” prezintă un fel de formă de „pseudo-” sau „paracult”. Însă, pentru a fi adevărat, un **cult** trebuie să fie **dumnezeiesc**.

Și aici ajungem iarăși la problema receptării ortodoxe (și românești) a culturii (nu numai occidentale), care devine una a atitudinii față de problemele esențiale. Deoarece este cel puțin periculos să te mai joci, atunci când ești în fața problemelor vieții și morții, ale mântuirii și ale legăturii cu Dumnezeu.

Iar avertismentul marilor oameni de cultură, chiar ai Occidentului — între care Hermann Hesse este doar unul dintre multele exemple posibile — este în sensul depășirii tipului doar „ludic” (până la urmă superficial) de cultură, pentru **trezirea** (o „Pasha”, o înviere a culturii) către o cultură mai gravă, mai adevărată... De ce nu ar fi valabil acest avertisment (al experienței culturale a Occidentului însuși) și pentru răsăriteni? Pentru că, oricum, dincolo de porțile acestei „depășiri” occidentale, cultura Răsăritului Ortodox s-a aflat deja dintotdeauna — ca o cultură a comunității într-o legătură vie și de viață datătoare a Duhului, iar nu numai a „informației” scăpate de sub control...

Cât despre țipetele „de presă” isterice sau veninoase ale „oamenilor de cultură de o zi (pe alta)”, aceștia — de o condiție discutabilă chiar și din perspectiva culturală atât de trambățată și bolnavă de prejudecata lipsei de prejudecăți (în lipsa luminii Duhului) — și-au primit întotdeauna răsplata: admirația unei gloate mărunte și complexe, care li și înghite de obicei puțin mai târziu, nesatisfăcută de prestația „jucătorilor” de moment.

Dar cei care s-au lepădat de sine (și de toate „jocurile” și „jucăriile” lor) și „și-au luat crucea”, făcându-se următori singurului Învățător adevărat — al singurei **culturi** (și **cult**) cu putință a fi adevărate — aceia au putut vedea apărând și zorile Învierii...

Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu mine

(Gânduri la primirea unui candidat ca novice în mănăstire)

De curând am avut bucuria de a putea vieții alături de monahii benedictini în mănăstirea Chevetogne (Belgia). Este vorba despre o cunoscută mănăstire în care monahii catolici benedictini își împlinesc rânduiala de rugăciune, o parte în ritul propriu latin, iar o parte în ritul bizantin (aparținător Bisericii Ortodoxe), aceasta cu intenția de a putea înțelege într-o măsură cât mai mare Ortodoxia și de a o face cunoscută în spațiul catolic occidental, în vederea refacerii unității tuturor creștinilor.

Încă din primele zile am remarcat acolo un tablou, aflat pe un perete în fața ușii refectoriumului (trapezei), care înfățișează scena relatată în Evanghelia de la Ioan, cap. 13, referitoare la „spălarea picioarelor”. Icoana înfățișează în prim plan pe Mântuitorul înghenunchiat în fața Sfântului Ap. Petru căruija tocmai îi spală picioarele. Sf. Petru este prezentat șezând pe un scaun, adâncit în gânduri, cu capul sprijinit într-o mână. În planul din spate sunt zugrăviți ceilalți Apostoli, iar în limba latină sunt redate cuvintele Mântuitorului: „Si non lavero te non habebis partem mecum/Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu mine” (Ioan 13, 8). Văzând acest tablou m-am întrebat: Oare ce a gândit Sf. Ap. Petru în acele momente? Ce schimbări se petreceau atunci în mintea lui? Care era intenția Mântuitorului spălându-i picioarele? Ce trebuie să înțelegem noi în legătură cu episodul relatat? Deoarece vedeam tabloul de mai multe ori pe zi, purtam aceste întrebări cu mine până când, într-una din zile, am avut bucuria de a primi și un răspuns, cu ocazia ceremoniei primirii unui candidat în calitate de novice în cadrul mănăstirii.

În mănăstirile benedictine când cineva dorește să intre într-o mănăstire, dacă i se acceptă aceasta, el rămâne două luni în calitate de „postulant” (candidat la monahism). După trecerea celor două luni, în cazul în care rămâne consecvent în hotărârea sa abatele (starețul) mănăstirii împreună cu întreaga obște analizează în-țir-o ședință specială comportamentul său decizând primirea sau refuzul candidatului. În cazul acceptării are loc ceremonia primirii în noviciat la postulantul, timp care durează doi ani și în care acesta se va numi novice. După trecerea acestui răstimp (în care viața lui este urmărită de întreaga comunitate și discutată în ședințe ce au loc din 6 în 6 luni), în cazul unei dorințe vii și al unei angajări pozitive a novicei în viața comunității se face din nou o ședință în care abatele împreună cu obștea hotărăște dacă novicele poate deveni monah în mănăstirea respectivă. Hotărârea fiind pozitivă, acesta depune voturile monahale devenind astfel membru deplin al comunității.

Am asistat așadar la trecerea cuiva de la stadiul de postulant la cel de novice, în cadrul unei ceremonii impresionante, la care a participat întreaga obște precum și credincioșii prezenți atunci în mănăstire. Pe lângă frumosele cântări, m-am impresionat atunci în mod deosebit ceremonia spălării picioarelor viitorului novice.

Acesta a fost așezat pe un scaun, abatele a venit în fața lui, a înghenunchiat, și după ce i s-au adus cele necesare, a spălat picioarele celui care îl cerea să-l primească sub ocrotirea sa duhovnicească, le-a șters cu un prosop, iar apoi... s-a aplecat și le-a sărutat. În cele din urmă și-a reluat locul într-un jilț în mijlocul comunității. Pe rând, de la cei mai mari până la cei mai mici, toți viețuitorii mănăstirii au venit și înghenunchind în fața novicei, i-au sărutat picioarele în timp ce se cânta un cântec inspirat din episodul spălării picioarelor din Evanghelia de la Ioan.

Imaginația biblică era evidentă. Pe de o parte se reflecta episodul spălării picioarelor Apostolilor de către Mântuitorul (în. 13), pe de alta spălarea picioarelor Mântuitorului cu lacrimi, ștergerea și sărutarea lor de către o femeie păcătoasă în casa fariseului Simon (Lc. 7, 36-50), în semn de cinstire, de manifestare a dragostei față de El. Nu se putea ca cele ce se făceau acolo să nu atingă cea mai tare inimă, să nu dea naștere la o avalanșă de întrebări. Ce voia să spună abatele spălând picioarele viitorului novice și apoi sărutându-le. Ce dovedeau acești monahi care veneau aplecându-se în fața celui ce le solicita bunăvoința și sărutându-i picioarele? Ce gândea mai ales cel ale cărui picioare erau sărutate, de către toți cei mai mari decât el, care venise de fapt pentru a se smeri el însuși în fața lor și a-i urma? Răspunsurile la aceste întrebări oferă tocmai explicația secretului vieții în obștea monahală, cheia răspunsului la întrebarea: Ce înseamnă să fii călugăr?

Îl urmărim mai întâi pe abate. Conducător al comunității, învățător, după chipul Mântuitorului se apleacă și el în fața celui care-i cerea să-i fie îndrumător pentru a-i spăla picioarele spunându-i parcă: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu mine”. Adică, dacă nu te vei lăsa curățit de tina păcatelor tale, dacă nu te vei supune celui în stare să te îndrume, nu vei avea cum să te curățești, nu vei avea parte cu cei ce duc viață îngerească. Pe de altă parte, acest gest îi promitea novicei că în cazul în care se va supune cu mintea se va putea curăți, că starețul va fi tot timpul gata să-l spele, să-l curețe, să-l lumineze, iar dacă el venea cu oarecare întinăciuni sau avea să se lovească de altele, învățătorul său stătea tot timpul gata să-l ridice, să-l curățească.

Dar nu numai atât. Făcând aceste, starețul voia să-i arate uecnicului că nu va găsi în el un stăpân, ci un tată care iubindu-și fiul se apleacă în fața lui pentru a-l spăla, pentru a-l curăți. Dar lucrurile au și un alt aspect. Starețul se apleacă și sărută picioarele uecnicului. Este imposibil să nu asociem aceasta cu sărutarea picioarelor Mântuitorului de către femeia păcătoasă. Prin aceasta abatele mărturisese că și el este om cu slăbiciuni și că în cel mic venit în fața lui îl vede pe Însuși Hristos, pe care acum fiind străin, după cuvântul evanghelic, îl primește (Mt. 25, 38). Cel mai mare se poartă ca cel ce slujește, văzând în cel mai mic pe Domnul său, pe cel pe care de acum încolo, el fiind mai mare va avea datoria sfântă de a-l sluji.

Același lucru l-au mărturisit și ceilalți monahi, membri ai comunității. După ce împreună cu starețul au acceptat ca postulantul să fie integrat în familia lor, acum, cu smerenție se pleacă și ei în fața fratelui lor mai mic ca în fața Mântuitorului, sărutându-i picioarele, mărturisindu-i dragostea pe care sunt gata să i-o arate precum și smerenia care va caracteriza relația lor cu el.

Bineînțeles că cel mai prins în iureșul emotiv al evenimentului era cel a cărui viață intra acum pe un nou drum. Mai întâi se prezentase în fața starețului în genunchii solicitând primirea în mănăstire, după care fusese așezat pe un scaun pentru ca starețul să înghenuche și el în fața lui pentru a-i spăla și apoi sărută picioarele, exemplul său fiind urmat de toți monahii. Venise cerând să fie învrednicit a sluji, și iată că toți se pleacă în fața lui slujindu-i, arătându-i de fapt ceea ce avea la rândul lui de făcut pe viitor. Lăsase în urma lui o viață, părinți, frați, prieteni, cunoscuți, și răsplata pentru aceasta nu întârzia să se arate. Non nu i frați în fața cu părintele lor se bucurau să-l primească în comunitatea de iubire a lor. Părăsise poate unele vanități, smerindu-se, acceptând să fie cel din urmă, și iată-l deja cinstit de toți, văzând că cel ce se smereste e cu adevărat cel mai mare.

Ce va trebui să facă el de acum pentru a avea parte cu Hristos, cu starețul său, cu noii lui frați? Odată sfârșită ceremonia, el, moul novice, avea să meargă pentru a-și ocupa locul cel din urmă. Acolo se va învrednici de acum înainte să primească dragostea îndrumătorului său, a fraților lui, răspunzând la rândul lui cu dragoste, va trebui să se lase continuu curățit de insuficiențele sale, plecându-se în fața celor ce știu mai mult decât el. Și nu va fi ușor. Va trebui uneori să urmeze sfatul celui mai mare chiar împotriva rațiunii sale care gândind încă lumeste nu va înțelege noile realități duhovnicești în mijlocul cărora trăiește. Avea de urmat pe linia unei continue dăruiri și depășiri de sine. Se simțea ca o furnică ce dorea să escalezze muntele nepătâmirii. Dar avea un mare ajutor. În primul rând Hristos, în numele cărui se întâmplau toate acestea, despre care știa că îl va ajuta în orice încercare dacă va fi sincer în năzuința sa spre desăvârșire. Apoi îi va sta aproape starețul, părintele lui spiritual împreună cu toți ceilalți frați monahi, cu aceleași idealuri, și care îi arătaseră deja atâtea dragoste, promițându-i că vor fi alături de el pe parcursul călătoriei sale.

Ieromonah SERAFIM PĂTRUNJEL

Puncte de vedere asupra clonării umane (I)

Textul pe care îl redăm în continuare reprezintă referatul înaintat Comisiei naționale consultative de bioetică a Statelor Unite. Autoarea, Nancy J. Duff, este profesor de teologie etică (morală) la Seminarul teologic din Princeton și a înaintat acest material în 13 martie 1997.

Din considerente proprii am exceptat câteva pasaje din original, având însă convingerea că această opțiune nu duce la denaturarea poziției autoarei în problema clonării umane.

În secolul al XVI-lea, teologul reformat Jean Calvin a scris aceste cuvinte despre naștere: „Deși copiii vin în lume prin conlucrarea cauzelor naturale... totuși în fiecare naștere străluceste luminosa minunata providență a lui Dumnezeu. E adevărat că acest miracol este mai puțin luat în seamă datorită incidenței lui curente. Dar dacă nerecunoaștința nu ar acoperi ochii noștri cu vălul dobitociei, am fi copleșiți de admirație în fața fiecărei nașteri din lumea aceasta”.

După patru secole aflăm că oamenii nu vin întodeuna în lume „prin concursul cauzelor naturale”. Miracolul nașterii a trecut dincolo de „înțelegerea curentă” a nașterii, prin metode de fertilizarea (inseminarea) in vitro. Iar acum, când ne aflăm în fața posibilității ca viața să izvorască nu dintr-un oul fertilizat ci dintr-o clonă, se face mult caz de această nouă, potențială cale prin care copiii vin în lume (chiar prea mult, spun unii). Mulți se întreabă dacă ne aflăm în fața unui miracol pentru care trebuie să-i mulțumim lui Dumnezeu, sau este vorba de o nouă și amenințătoare modalitate de a ne „j.u.ca de-a Dumnezeu”, sau, cel puțin ar fi vorba de tensiunea continuă dintre credință și știință.

Pe de o parte Biserica s-a opus uneori categoric rezultatelor venite din partea științei. Galileo a fost acuzat de erezie pentru faptul că a susținut afirmația aparent nebiblică a lui Copernic, că pământul se învârtă în jurul soarelui. Asemenea exemple ne reamintesc că Biserica nu trebuie să creadă că credința se apără atunci când se învâluie în ignoranță. Ar trebui să salutăm realizările științei, inclusiv cele din domeniul cercetării genetice, ca pe realizări ale rațiunii și măiestriei tehnice umane — daruri cu care Dumnezeu ne-a înzestrat.

Pe de altă parte Biserica este foarte conștientă că păcatul nu poate duce la folosirea rezultatelor științei pentru scopuri extreme de dăunătoare. Niciodată nu putem să susținem eforturile cunoașterii doar de dragul cunoașterii, fără să ne punem serioase întrebări asupra implicațiilor morale a ceea ce căutăm să cunoaștem. Până în prezent nu am reușit să facem față implicațiilor morale și legale ale adopției și în măsură și mai mică să rezolvăm dilemele pe care le prezintă metodele artificiale de reproducere. Cu siguranță nu suntem încă pregătiți moral, juridic sau spiritual pentru a avea sub control complicațiile ce s-ar ivi dacă (în cazul în care) clonarea umană ar deveni o realitate.

Poziția pe care eu v-o recomand spre a fi luată în considerare este următoarea: nu exclud moralitatea cercetării privind clonarea umană; susțin totuși un moratoriu asupra unei asemenea cercetări, pe care l-aș înlătura în perspectiva unor dovezi temeinice despre beneficiile (avantajele) ei și după ce vor fi înaintate propuneri concrete de evitare ale potențialelor ei riscuri. Indiferent dacă un astfel de moratoriu se impune sau nu, cred că se impune să fim pregătiți moral, juridic și spiritual pentru momentul în care clonarea umană ar deveni o realitate în această țară sau în altele.

Ofer în continuare nouă principii călăuzitoare susținute de rațiuni teologice, pe care Comisia să le aibă în vedere în problema clonării umane.

(1) Cercetarea în domeniul clonării umane trebuie inițiată doar dacă avem argumente conștrângătoare despre potențialele ei beneficii. Nu cred că etica creștină trebuie să se întemeieze pe principiul utilității (a căuta să faci cât mai mult bine pentru cât mai mulți indivizi și a sustine că scopul scuză mijloacele). Totuși sunt de acord cu Dietrich Bonhoeffer, că creștinii sunt chemați să găsească „ceea ce este semnificativ în realitatea concretă”. Cu alte cuvinte, nu putem să facem o apreciere morală fără să cunoaștem datele științifice (inclusiv o evaluare a potențialelor beneficii și amenințări ale clonării umane), dar nici nu putem să permitem ca datele științifice să fie unicul criteriu de apreciere. În vreme ce avantajele clonării animale sau a altor forme de

cercetare genetică sunt deja examinate, nu am putut să găsec încă expuneri convingătoare despre potențialele avantaje ale clonării umane în materialele pe care le-am citit. În prezent, presupusele avantaje ale clonării umane sunt inadecvate.

De exemplu, dorința unui copil infertil de a avea copii prin clonare nu reprezintă un motiv întemeiat de a recurge la această tehnică. Există deja metode de reproducere artificială. Mai mult de atât, trebuie să ne ferim de tendința de a considera reproducerea ca un drept civil, indiferent de mijloacele sau costurile implicate. Apreciem desigur dorința unui cuplu infertil de a avea un copil înrudit biologic cu părinții, fiindcă arată o apreciere a ideii de a avea copii, idee nu totdeauna evidentă în societatea contemporană. Totuși trebuie să vedem dacă legătura biologică și genetică între părinți și copii reprezintă un temelie suficient de important, încât rezolvarea infertilității să aibă prioritate față de alte urgențe medicale. (Cred că societatea noastră, dar și întreaga comunitate internațională, trebuie să reducă obstacolele în domeniul adopției.)

Sau dorința egoistă a unui părinte de a face o replică a copilului său, aflat pe moarte nu justifică cercetarea asupra clonării umane. Căci ea nu înțelege individualitatea fiecărei ființe pe care Dumnezeu o cheamă la existență. Trebuie să punem sub semnul întrebării orice motivație a replicării (copierii) unei ființe umane ca substitut al alteia. Ne-a trebuit mult timp ca să recunoaștem că de nepotrivit este să sugerăm unui cuplu care a pierdut un copil prin pierderea sarcinii sau moarte infantilă, că „pot oricând să aibă altul”. Cu toate acestea, clona ar fi un individ distinct și asemănarea fizică cu copilul mort ar crea confuzie emoțională atât părinților cât și copilului.

Desigur, păreri care susțin clonarea umană pentru scopuri directe instrumentale, ca recoltarea de organe, dotarea armatei cu noi forțe sau a unei echipe de baschet cu mai mulți jucători talentați, trebuie respinse din capul locului. Nu exclud posibilitatea existenței unor beneficii semnificative de pe urma cercetării în domeniul clonării umane, dar încă nu am auzit de ele. Dacă s-ar demonstra că această cercetare ar fi benefică pentru copiii și adulții care suferă (sau vor suferi odată) de boli genetice neferice (ca sindromul Down sau boala Huntington) și că clonarea însăși ar favoriza bunăstarea copiilor aduși pe lume în acest mod, aș sustine mai degrabă cercetarea (și finanțarea ei guvernamentală) în cauză; oricum, bolile genetice în sprijinul cărora ar veni clonarea trebuie să reprezinte cazuri mai grave decât infertilitatea.

Traducere de Pr. prep. C. OANCEA

1 De exemplu, statutul embrionului congelat a dus la controverse juridice în cadrul cuplurilor aflate în divorț: trebuie acesse dispute privity ca privitoare la custodia sau ca dispute asupra proprietății? Se pot invoca aceleași argumente ca în cazul avortului sau e vorba de o problematică diferită?

2 Un cercetător, altfel favorabil cercetării în domeniul clonării umane, nu era de acord ca un individ să emită pretenția de a fi tatăl propriei sale clone. Din punct de vedere genetic, spune el, copilul nu ar fi fiul sau fiica sa, ci un frate geamă. Observația aceasta ne demonstrează cât de complicate sunt problemele sociale și juridice ce s-ar ivi în urma clonării umane.

3 Nu există un consens referitor la clonarea animală. În vreme ce unele asociații religioase sau unii avocați ai drepturilor animalelor se opun acestui tip de clonare, eu sunt de părere că potențialele beneficii merită să fie în continuare cercetate. Cred totuși că trebuie să dam dovadă de responsabilitate în tratarea animalelor implicate în acest tip de cercetare.

4 Alături de soțul meu mă aflu printre cei care au inițiat demersuri pentru adopția pe plan internațional, pentru a ne da seama că în vreme ce putem crește un al treilea copil, nu putem suporta cheltuielile legate de adopție (între 15.000 și 20.000\$). De vreme ce există atâtea cupluri infertile care doresc să adopteze un copil și atâtea mii de copii care au nevoie de părinți adoptivi, n-ar fi mai înțelept să căutăm în primul rând să facem din adopție o opțiune mai realizabilă? Această întrebare ar trebui pusă în cazul tuturor discuțiilor pe marginea infertilității sau a mijloacelor artificiale de reproducere.

IN MEMORIAM

† Serafim Arhiepiscopul Atenei

Vineri, 10 aprilie a.c., a trecut la Domnul după o lungă suferință și după o viață întreagă închinată lui Hristos și Bisericii Sale, cel ce a fost vreme de 24 de ani Arhiepiscop al Atenei și primit al Greciei, S. S. SERAFIM.

A trecut în zările veșniciei la bătrânețe cinstite, încărcat de ani și de vrednicii arhieriești, împăcat sufletește că întreaga sa viață și-a închinat-o Bisericii Ortodoxe Grecești și poporului elen celui binecredincios.

A închis ochii pe patul de suferință din Spitalul Popular din Atena, venerat de credincioși, respectat chiar și de cei care din diverse motive nu l-au înțeles, și plâns de întreaga obște a credincioșilor Arhiepiscopiei Atenei.

Arhiepiscopul SERAFIM al Atenei a fost întâi de toate un păstor care și-a înțeles pe deplin misiunea sa și care a căutat mereu să-și îndeplinească chemarea la care a fost ales de către Dumnezeu.

Mic de statură dar mare la suflet Arhiepiscopul SERAFIM a fost un om din popor și asemenea tuturor grecilor, un om hotărât care și-a iubit turma incredințată lui și mai ales și-a iubit profeții săi pe care în toate ocaziile i-a apărat și ajutat. Adormitul întru Domnul SERAFIM arhiepiscopul, după numele său de mirean VISARION TICA, s-a născut în localitatea Artesianos-Karditsas la 26 octombrie 1913. A studiat la Facultatea de Teologie a Universității din Atena. A fost hirotonit diacon în anul 1938, iar preot în 1942.

A slujit ca paroh la biserica „Sf. Evanghelist Luca” din Atena între 1938—1942.

Și-a făcut stagiul militar ca și cleric și a luat parte activă la luptele de partizani împotriva ocupanților nazisti.

A organizat la vremea aceea ca și paroh o cantină pentru copii orfani la care luau masa 600 de copii zilnic, precum și un sistem de ajutorare a tuturor familiilor nevoiașe ale parohiei Sf. Luca.

A devenit pe rând funcționar și apoi secretar al Sf. Sinod, de unde în anul 1949 a fost ales mitropolit al Artei.

Ca și mitropolit al Artei în anul 1952 a botezat pe rabinul sinagogii de acolo împreună cu întreaga lui familie care s-au convertit la Ortodoxie.

În anul 1958 a fost ales mitropolit de Ioanina unde a desfășurat o intensă activitate misionară, filantropică și culturală. La 12 ianuarie 1974 a fost ales arhiepiscop al Atenei și primit al Bisericii Greciei, calitate în care a luat parte la diferite întruniri panortodoxe și intercreștine. A vizitat toate patriarhiile ortodoxe din lume, precum și celelalte biserici autocefale.

A fost inițiatorul tuturor acțiunilor misionare și caritabile ale Bisericii Greciei față de popoarele lumii a treia, precum și față de ortodocșii din țările cortinei de fier.

A fondat revista bisericească „Ecclesiastiki Alitheia”, ce apare bilunar la Atena, precum și Postul de Radio al Bisericii Greciei.

A arătat, de asemenea, o grijă deosebită vieții bisericești și monahale din Grecia, precum și prezenței Bisericii în toate compartimentele vieții sociale a poporului elen.

A vizitat și Biserica Ortodoxă Română având de fiecare dată cuvinte de apreciere pentru viața și activitatea acesteia mai ales în condițiile vitrege dinaintea de 1989.

Slujba înmormântării celui ce a fost Arhiepiscopul SERAFIM al Atenei a avut loc în Sfânta și Marea zi luni din Săptămâna Pașimilor în Catedrala Arhiepiscopală din Atena în prezența membrilor Sf. Sinod al Bisericii Grecești, a autorităților civile și militare elene, a reprezentanților Patriarhiilor Ortodoxe și ai Bisericii Ortodoxe Autocefale.

Biserica noastră a fost reprezentată de către însuși P. F. Patriarhul TEOCTIST al României.

În Catedrala Mitropolitană din Sibiu în acea zi P. S. VISARION RAȘINĂREANU, în fruntea unui ales sobor de preoți și diaconi, a săvârșit un trisaghion în memoria Arhiepiscopului SERAFIM al Atenei.

Adormitul întru Domnul i s-au făcut în semn de omagiu funerale naționale.

Fie ca bunul Dumnezeu să așeze sufletul Arhiepiscopului SERAFIM al Atenei în ceata alaișilor Săi, iar succesorul său pe scaunul arhiepiscopului să-i continue munca și strădania sa întru apărarea Ortodoxiei și a valorilor nepieritoare ale poporului grec prieten.

ÎN VECHI POMENIREA LUI!

† VISARION RAȘINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

Un binefăcător al celor lipsiți:

Pr. Nae Gh. Manole (1913—1997)

— la un an de la trecerea în veșnicie —

Duminică, 11 mai, 1997, în zorii zilei, Părintele Nae Gh. Manole, parohul Bisericii Cărmădarilor de Jos din Capitală, după o suferință grea, pe care a suportat-o cu demnitate creștină, regretat de toți, a trecut dincolo, unde „nu este durere, nici întristare ci viață fără de sfârșit...”

Părintele Nae Gh. Manole a făcut cinstie clerului Capitalei și în general tuturor preoților Bisericii Ortodoxe. Născut la 29 aprilie 1913 în comuna Călinești, județul Muscel, a urmat cursurile primare în comuna natală, iar în anul 1925 a reușit la Seminarul Nifon din București. În 1933 a urmat Facultatea de Teologie din București, obținând titlul de licențiat în teologie în anul 1938. În timpul studenției a fost pedagog la Seminarul Nifon din Capitală.

La 2 octombrie 1938 se căsătorește cu tânăra Lambrina, fiica preotului Dobrescu Gheorghe din comuna Bercești, județul Ilfov. La 23 octombrie 1938 este hirotonit preot pe seama parohiei Radovana, județul Ilfov, unde păstorește până la data de 1 noiembrie 1945, când este transferat la Parohia Bercești, unde slujește alături de Părintele Gheorghe Dobrescu, socrul său.

După 23 ani este transferat la Parohia Târca-Vitan din Capitală, iar în 1969 preot paroh la Parohia Cărmădarilor de Jos București.

Datorită calităților sale deosebite în iunie 1978 ocupa și postul de secretar al Protoierei III Capitală.

Penru meritele pastorale la data de 17 decembrie 1947 este ridicat la rangul de „Iconom Stavrofor”, iar în anul 1973 primește „Crucea Patriarhală”.

A avut multe realizări administrative și gospodărești în conducerea Parohiei, în vremuri grele, dar a fost mai ales preot demn de chemarea lui, liturghisitor deosebit și neobosit, duhovnic cinstit și căutat de credincioși. Era cu inima deschisă pentru ajutorarea celor necăjiți.

În timpul păstoririi lui, au fost ajutați foarte mulți studenți, seminarisți, oameni căzuți în nevoi.

Subliniem că a ajutat efectiv din fondurile Parohiei multe biserici, mănăstiri, parohii, pentru zidiri, reparații și picturi din întreaga țară și mai ales parohiile din Ardealul nostru drag.

Dumnezeu să-l odihnească, în latura c lor drepti.

Veșnică să-i fie pomenirea.
Preot BOGDAN ALEXANDRU Cărmădarilor de Jos, București

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. VISARION RĂȘINĂREANU — Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului a săvârșit următoarele:

- **7 aprilie a.c.** — P. S. Sa a primit pe d-na Yvette Fulicea, Consilier în Ministerul Culturii București.
- Seara a săvârșit Pavcernița Mare în Catedrala din Sibiu.
- **8 aprilie a.c.** — P. S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrala din Sibiu.
- A participat, seara, la Concertul de Paști al Coralei mixte și al Coralei bărbătești a Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, desfășurat la Casa Armatei, rostind o alocuțiune.
- În aceeași zi a cercetat biserica „Buna Vestire” (din Groapă), din Sibiu, unde s-au finalizat lucrările de restaurare a picturii murale.
- **10 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrală.
- A luat parte la Festivalul de Muzică sacră „Timotei Popovici” organizat de Ministerul Culturii în Sala Teatrului din Sibiu. Au participat 12 formații corale din județul Sibiu, reprezentând cultele religioase din județ.
- Seara a săvârșit Pavcernița Mare și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **11 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela Facultății de Teologie din Sibiu.
- Seara a săvârșit slujba Vecerniei Praznicului Floriilor împreună cu Litia în Catedrala mitropolitană.
- **12 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit dumnezeiasca Liturghie în Catedrala Mitropolitană din Sibiu cu prilejul Praznicului Intrării Domnului în Ierusalim.
- A săvârșit în sobor slujba Vecerniei la biserică cu hramul „Dumnicia Floriilor” — monument istoric din Avrighi, jud. Sibiu, rostind un bogat cuvânt de învățătură cu tema „Împreună cu Hristos în Săptămâna Patimilor”.
- Seara a săvârșit Denia în Catedrala mitropolitană din Sibiu.
- **13 aprilie a.c.** — P. S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrală.
- A oficiat un Trisaghion pentru S. S. Serafim — Arhiepiscopul Atenei, trecut la cele veșnice.
- Seara a săvârșit în sobor Denia în Catedrală.
- **14 aprilie a.c.** — P. S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală.
- Seara a săvârșit Denia în Catedrală.
- **15 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală.
- Seara a săvârșit Denia în Catedrală.
- **16 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Vasile cel Mare în Catedrală cu prilejul Joi de Cini și de Taină.
- Seara a săvârșit tot în Catedrală în sobor slujba Deniei celor 12 Evanghelii.
- **17 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit taina Sf. Maslu de obște în Catedrala din Sibiu.
- A săvârșit Vecernia (Luarea de pe Cruce), iar seara, Denia Prohodului Domnului în Catedrală rostind un cuvânt de învățătură.
- **18 aprilie a.c.** — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană cu prilejul Sămbetei Celei Mari.
- A săvârșit slujba înmormântării Monahului Silvestru Stanciu rostind un cuvânt de învățătură.
- **19 aprilie a.c.** — **Sf. PAȘTI** — P. S. Sa a săvârșit slujba Învierii și Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala Mitropolitană Sibiu. La sfârșitul slujbei a prezentat credincioșilor Pastorală Învierii Domnului a I. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului.
- După slujbă P. S. Sa împreună cu soborul slujitor și alți colaboratori ai Centrului Eparhial Sibiu a luat parte la tradiționala recepție de Sf. Paști oferită de către I. P. S. Mitropolit Antonie la Reședința Mitropolitană.
- Seara în fruntea unui mare sobor de preoți și diaconi P. S. Sa a săvârșit în Catedrală slujba Vecerniei (A doua Inviere), în cadrul căreia s-a citit Sf. Evanghelie în 8 limbi.

Biserica, reazem de bază

(Urmare din pag. 1)

cu credincioșii, și-au păstrat credința ortodoxă în Dumnezeu. După cel de-al doilea război mondial, în tot timpul existenței regimului comunist, biserica și slujitorii ei au continuat, în condiții grele, să asigure respectarea tradițiilor strămoșești creștine la botez, căsătorie, înmormântări și alte servicii religioase deosebite la sărbătorile românilor. Ne amintim că, înșiși părinții fostului dictator au fost conduși la locul de veci de un sobor de preoți, după datina creștină. Conducătorii bisericii au păstrat legătura cu autoritățile, au făcut tot ce s-a putut ca serviciul religios la români să aibă continuitate. Au însemnat, oare, toate acestea, colaboraționism, renunțarea la îndatoririle preoțești, cum încearcă unii răuvoitori să spună? Nu se poate crede așa ceva! Pe de altă parte, era pesimismul clerului să se opună unor măsuri samavolnice cu privire la soarta unor lăcașuri de cult. Dar, nu-i mai puțin adevărat că, la intervenția conducătorii bisericii și a credincioșilor, unele lăcașuri au fost salvate. Este meritul slujitorilor bisericii, în frunte cu patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, că, în condițiile impunerii ideologiei materialiste, a restricțiilor la care a fost supusă biserica, au reușit să mențină serviciul religios, conștiința creștină, să depășească greutățile ivite. Să nu uităm că englezii și americanii au conlucrat cu bolșevicii, pentru a-și apăra interesele pe tot timpul celui de-al doilea război mondial!

Cu atât mai neînțeleasă este poziția unor necunoscuți „credincioși” care, sub îndemnul unor forte oculte, s-au datat, în cea mai mare măsură, la creștinătății române, Crăciunul, să-i adreseze Prea Fericitului Patriarh, în incinta Patriarhiei, cuvinte jignitoare! Un alt grup, la Craiova, a făcut același lucru cu I.P.S. Mitropolitul Olteniei.

Este trist și de neiertat faptul că slujitorii bisericii sunt discutați în public și, ceea ce este și mai grav, este că sunt dați în judecată de greco-catolici pentru restituirea unor lăcașuri de cult. Toate acestea sunt aspecte de gravă rățacire a unor oameni aflați în slujba răului, care încearcă, fără reușită, să slăbească încrederea în instituția de bază a statului nostru, BISERICA ORTODOXĂ.

Cu prilejul Sfințelor Sărbători ale Învierii Domnului, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a venit și în acest an în sprijinul familiilor sărace și a persoanelor nevoiașe din Sibiu și din alte localități ale județului, acordând ajutoare financiare în sumă totală de peste 5 500 000 lei din Fondul Filantropic Eparhial. Și la nivel de parohii au fost organizate acțiuni caritabile în ajutorarea celor din nevoi cu ocazia Sf. Paști.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Duminică, 19 aprilie 1998** — Cu prilejul Sf. Paști I. P. S. Sa a adresat tuturor preoților și credincioșilor din Arhiepiscopia Sibiului îndatăta Pastorală a Învierii Domnului, pastorală ce a avut ca temă în acest an „Ziua Învierii — Ziua Speranței”.
- În ziua de Paști, I. P. S. Sa a primit la Reședința Mitropolitană din Sibiu, în cadrul tradiționalei recepții de Sf. Paști, pe membrii Permanenței Consiliului Eparhial, profesori de Teologie în frunte cu P. C. Pr. decan Mircea Păcurariu, P. C. Arhid. Constantin Voicu, decan al Facultății din Alba-Iulia, P. C. Pr. Dumitru Abrudan, decan al Facultății din Oradea, preoți slujitori ai Catedralei mitropolitane, alți ostentori ai Centrului Arhiepiscopesc, invitați etc.
- În numele acestora P. S. Episcop-vicar Visarion a urât I. P. S. Mitropolit ANTONIE doriri de sănătate și de succes, precum și urarea pascală de „Hristos a înviat”.
- Un cuvânt de urare a fost adresat I. P. S. Sale și de către dl. prof. univ. dr. Ilie Crăciun, decanul Facultății de medicină din Sibiu.
- Răspunzând I. P. S. Sa a subliniat importanța marelui praznic în viața Bisericii și a credincioșilor ortodocși și a adresat tuturor celor prezenți urări de sănătate, de fericire și de noi împliniri în activitatea de zi cu zi, după care s-a întretinut cordial cu toți cei prezenți.
- **Vineri, 24 aprilie a.c.** — I. P. S. Sa a făcut o vizită la Reședința episcopală din Sibiu (vila Bălan).
- În aceeași zi a făcut o vizită canonică la Mănăstirea „Sf. Treime” de la Orlat, prot. Sălăște, unde s-a interesat de mersul lucrărilor la noul arhondaric, precum și la șantierul de pictură din noua biserică.
- **Sămbătă, 25 aprilie a.c.** — I. P. S. Sa a vizitat Schitul „Schimbarea la față” de la Păltiniș. Aici I. P. S. Sa a luat în discuție problema noii construcții a corpului de chilii de lângă Schit, precum și alte probleme gospodărești ale acestuia.
- În aceeași zi I. P. S. Sa a vizitat șantierul noilor biserici ce se construiesc în Sibiu: „Pogorărea Sf. Duh” Valea Aurie și „Sf. Ioan Botezătorul”, Calea Poplăcii.

I. P. S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală, De la Cazană la Varlaam la Ion Creangă, vol. I, 201 p; De la Filotei al Buzăului la Andrei Șaguna, vol. II, 221 p; De la Alecu Russo la Nicolae de la Rohia, vol. III, 245 p, Sibiu, 1997.

Cele trei volume tipărite la Editura Arhiepiscopiei Sibiului conțin diferite articole precum și comunicări făcute de către autor la congrese internaționale, la Academia Română, al cărui membru de onoare este, la simpozioane, aniversări ale unor instituții naționale sau școlare și la lansări de carte.

Dintre acestea, cele mai multe sunt adevărate medalioane ale unor personalități de frunte ale Bisericii noastre, ale culturii și istoriei românești. Ele nu reprezintă o noutate în scrisul I.P.S. Mitropolit Antonie, care a mai dăruit culturii românești remarcabile volume Dascăli de cuget și simțire românească (București, 1981).

Materialele din aceste volume constituie un adevărat arc peste veacuri de la epoca daco-română a Sf. Sava de la Buzău și a străromânului ignorat Gherman din Dacia Pontică până la părintele Stăniloae și monahul Nicolae Steinhardt de la Rohia. Cu unii dintre cei prezentați autorul este contemporan, iar pe cei mai mulți ni-i-a făcut contemporani nouă intrucat căldura și profunzimea cu care li înfățișează contribuția la mai buna lor înțelegere.

În cazul Sf. Gherman, însoțitorul Sf. Ioan Casian, marele părinte al monahismului în Avus, originar din părțile noastre, prin studiul cu care se deschide cel dintâi dintre cele trei volume, se stabilesc pentru prima dată contururile clare ale personalității și locului acestuia în epocă. Tot I.P.S. Mitropolit Antonie este și autorul sinaxarului și inițiatorul procesului de canonizare a lui Gherman de către Biserica Ortodoxă Română.

Una din trăsăturile esențiale ale studiilor și articolelor înmănușate în aceste volume este aceea a întâlnirii dintre religios și cultural la oameni ai Bisericii române, de la arhidiaconul George Lazăr și diaconul Ion Creangă, la preoți ca Timotei Popovici — compozitorul și Gala Galaion — scriitorul, la numărul mare de vladici oameni de cultură ca Varlaam, Chesariu, Mitrofan, Melchisedec, Șaguna și patriarhul Miron Cristea.

Nu mai puțin importantă este evidențierea preocupărilor pentru viața religioasă a oamenilor politici și de cultură ca Dimitrie Cantemir, Avram Iancu, Nicolae Bălcescu, Mihai Eminescu, Octavian Goga și Lucian Blaga. În legătură cu unii dintre aceștia, I.P.S. Mitropolit Antonie face necesare reparații, adevărate retușuri ale portretelor, prin înlăturarea „fungențiilor” ideologice așezate peste ele într-o epocă cu multe întunecimi, în care oamenii fără simț hularului au încercat să îmbrace în grotescul costum de forță al ateismului până și pe unii dintre cei mai înduhovnici ierarhi ai Bisericii. Actul de cuvenită reparație îl privește chiar și pe inegalabilul poet al neamului, Mihai Eminescu, despre care un scriitor transilvănean din a doua

jumătate a secolului al XIX-lea, poate și din rațiuni confesionale, a scris o carte defăimătoare. Participând la un simpozion aniversar „Eminescu”, la Universitatea Statului Michigan (Ann Arbor, ianuarie 1985), I.P.S. Mitropolit Antonie corectează această imagine falsă, evidențind contribuția unui alt transilvănean la cunoașterea lui Eminescu. Este vorba despre Elie Miron Cristea, primul patriarh al României, care a prezentat la Universitatea din Budapesta cea dintâi teză de doctorat scrisă vreodată despre Luceafărul poeziei românești, tradusă mai întâi în românește și publicată de către Mitropolitul Antonie.

În prezentările din aceste volume, I. P. S. Mitropolit Antonie nu a ținut seama de vremelnicile hotărâri cu care stăpâniri străine au încercat să împartă întregul românesc, atât din punct de vedere fizic cât și spiritual. Autorul atrage atenția asupra prețului plătit pentru păstrarea identității neamului de către Brâncovenii, de către Inocențiu Micu-Klein, Avram Iancu, Nicolae Bălcescu, iar în veacul nostru de către mitropolitul Nicolae Colan, în vremea când ca episcop al Clujului a fost umilit și batjocorit de către ocupanții vremelnic ai Ardealului de nord (1940—1944), împreună cu ceilalți doi episcopi ai zonei, Nicolae Popovici al Oradiei și Vasile Stan al Maramureșului, care au fost expulzați, iar preoții și credincioșii lor, dacă n-au avut aceeași soartă, au fost lăsați fără arhipăstori. Unii preoți au fost chiar martirizați, așa cum s-a întâmplat cu protopopul Aurel Munteanu de la Huedin, rămas în amintirea credincioșilor săi ca „mucenicul Aurel”.

Autorul nu-și oculte pe cei de altă confesiune sau de alt neam care au suferit pentru afirmarea demnității naționale a românilor. Este vorba în primul rând despre atât de nedreptățitul, de către ai săi, Inocențiu Micu Klein, episcop al românilor uniți. Idealistului vladică, ce credea că promisiunile făcute la unire, de egalitate cu celelalte naționalități din Transilvania, trebuiesc respectate, i s-a opus zidul împotriviții în care Catolicismul, fie că era vorba despre curia romană, fie despre cei ai lui de acasă, s-a unit cu autoritățile imperiale vieneză. Un alt exemplu este cel al învățatului pastor luteran sas, Stefan Ludwig Roth de la Mediaș, care a recomandat drepturi pentru populația românească majoritară din Transilvania și care a fost martirizat de către autoritățile revoluționare maghiare.

Temele asupra cărora I.P.S. Mitropolit Antonie revine sunt Transilvania, legăturile indisolubile dintre provinciile românești, Brâncoveanu (a cărui ctorie de la Sămbăta de Sus, autorul a restaurat-o la alte dimensiuni), Eminescu și Șaguna.

Pr. prof. AUREL JIVI

◆ Semnalăm ◆ Semnalăm ◆

● Pr. prof. Dr. Ilie Moldovan, **Credința strămoșească în fața ofensivei antihристice sectare**, Editura Pro-Vita Valea Plopului — Prahova, 1998, pag. 435.

Este o carte plină de teologie care apără Biserica Ortodoxă în fața atacurilor sectare și în special în fața ofensivei antihристice sectare moderne. Despre ea se scriu cu bună dreptate următoarele:

„Am dori o carte cu un material ceva mai viu. Un material care, prin experiențe și pilde, prin referiri la situații concrete de viață, cu datele evidente ale tradiției strămoșești, să grăiască mai mult decât niște texte care pot fi folosite de ambele părți cu egal succes sau insucces. Desigur, nici textele nu trebuie să fie neglijate; dimpotrivă, se cuvine să fie mai bine cunoscute decât până acum, dar forța lor demonstrativă divină să reiasă dintr-o legătură nemijlocită cu glasul Evangheliei din Biserică. Să se audă în ele cuvântul viu al lui Dumnezeu. Căci textele răzlețe, trase de avocați iscusiți de partea lor, vor fi interpretate intenționat greșit. Mai important ar fi ca în situația de față chiar și textele să fie îngemănate cu relații ale unor fapte concrete, cum ar fi pilde de trăire și dăruire în lupta de apărare a dreptei credințe din trecut sau chiar pilde de întoarcere a celor rățaciți pe calea adevărului, observându-se astfel că Dumnezeu nu se lasă batjocorit. Nu ar fi trebuit să lipsească nici mărturiile Sfinților Părinți.

Am dori, de asemenea, o carte care să illustreze, tot atât de viu, noua strategie la care recurge acțiunea prozelitistă îndreptată împotriva Legii strămoșești, ori de unde ar veni aceasta, de pe un tărâm apropiat sau mai îndepărtat”.

Este o carte foarte bună. Pe lângă faptul că face apologia Bisericii față de toate diviziunile sectare, conține la urmă evidența scripturistică a tuturor învățăturilor, începând cu adevărul și sfârșind cu vrăjitoria. Este în afară de orice îndoială că ea conține toată teologia ortodoxă pe scurt și va fi de mare folos auditorului creștin.

● **Sfântul Ioan din Kronstadt, Liturgia: Cerul pe Pământ, Cugetări mistice despre Biserică și Cultul divin ortodox**, traducere de Boris Buzilă, studiu introductiv: diac. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1996, (pag. 303).

Este o carte despre înțelesul Sfintei Liturghii în concepția Sfântului Ioan din Kronstadt. N-au trecut nici o sută de ani de la moartea lui și a și fost canonizat în anul 1990, tot așa cum alt sfânt, Cuviosul Siluan Athonitul a fost canonizat la puțin timp după moarte în anul 1938. Sfântul Ioan din Kronstadt a fost o jumătate de secol preot paroh al portului militar al Petersburgului. El a fost un mare predicator încadrând viața creștină în valorile ei mistice. Însemnările cuviosului Ioan din Kronstadt exprimă dimensiunile liturgice ale trăirii misterului Bisericii Ortodoxe în lume. Dăm la întâmplare câteva rânduri din opera sa: „Stând în biserică trebuie să ne aducem aminte că Dumnezeu este Ochi atotvăzător, de o mie de ori mai strălucitor decât soarele, și vede toate cele ascunse și tainice din inimile oamenilor”.

● **Andrei Pleșu, Limba Păsărilor**, ediția a doua, Humanitas, București, 1997 (pag. 269).

E vorba în această carte, precum se spune chiar în cuvântul înainte al autorului, de toate limbajele de dincoace și dincolo de umbră, de dincolo și de dincoace de limbă: limbajul visului și al conștiinței subliminale (Carl Gustav Jung), limbajul invidios al duhurilor locale (cu influența lui asupra unor spirite de anvergura lui Mircea Eliade), limbajul — mut — al picturii (Francesco Guardi), limbajul credinței sau al căutării ei (N. Berdiaev, E. Ionesco, E. M. Cioran), limbajele secrete, nediscursive ale pedagogiei (C. Noica, problematica „maestrului spiritual”).

Este o carte filozofică în care e tratată problema viselor, e tratat Mircea Eliade, Eugen Ionesco, către care se scrie o scrisoare, Nikolai Berdiaev „un liber cugetător credincios”, și despre Emil Cioran. Apoi mai adaugă două studii despre: Constantin Noica, și un schimb de scrisori cu Sorin Vieru. Un ultim capitol se ocupă de ingeri.

Iată o carte de adevărată filosofie pe care ne-o oferă Andrei Pleșu.

● **René Guénon, Simboluri ale științei sacre**, traducere din franceză de Marcel Tolcea și Sorina Șerbănescu, control științific al traducerii de Anca Manolescu, Humanitas, București, 1997, (pag. 455).

Cartea are drept autor pe René Guénon, născut în anul 1886. În anul 1930 el se căsătorește cu o tânără musulmană și se stabilește la Cairo. În tot acest timp își va scrie cărțile, până în anul 1951 când moare. A avut legături strânse cu Vasile Lovinescu, Mihail Avramescu și Mihail Vălsan. Este interesantă o Notă pe care o pun traducătorii la carte și care este închinată părintelui Mihail Avramescu.

În teologia noastră autorul este foarte puțin cunoscut pentru că toate temele lui sunt legate de natură, deși el a căutat să dezlege tainele creștine, mergând pe calea unor subiecte în mare parte străine creștinismului.

În orice caz această carte vine acum să lămurească și pe românul însetat de scrierile de acest gen, și nu ne temem că ar fi periculos pentru noi.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORRESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **P. S. Visarion Rășinăreanu** — episcop-vicar — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu**.

Abonamentul pe un an: 15 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

BIBLIOTECA „ASTRA”
SIBIU